

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän lausunto

Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö 10.3.2017 *VM/504/03.01.00/2017*

Lausunto luonnokseen maakuntien rahoitusta koskevan lakiesityksen (HE 15/2017) täydentämiseksi

Esitysluonnoksessa ehdotetaan täydennettäväksi maakuntien rahoituksesta 2.3.2017 annettua lakiehdotusta (HE 15/2017). Täydennysesitykset liittyvät erityisesti maakuntien muiden tehtävien rahoitukseen. Lisäksi esitysluonnoksessa ehdotetaan täydennettäväksi esitystä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen toimitiloihin myönnettyjä valtionavustuksia koskevalla pykälällä.

Tämä lausunto keskittyy maakuntien rahoitukseen siltä osin, kuin siitä esitetään säädettäväksi lausuntopyynnön kohteena olevassa täydentävässä esityksessä.

Hallituksen esityksen 15/2017 ja sitä täydentävän esitysluonnoksen jälkeen maakuntien rahoitus koostuisi kolmesta osasta, joista kaksi ensimmäistä muodostaisivat maakuntien yleiskatteisen rahoituksen

1. sosiaali- ja terveystoimen, pelastustoimen ja ympäristöterveydenhuollon rahoitus,
2. maakunnan muiden tehtävien rahoitus ja
3. erillisrahoitettavat tehtävät.

Esitysluonnoksen tarkoituksena on, että HE 15/2017 käsittelyn yhteydessä maakuntien rahoitusjärjestelmää voitaisiin käsitellä kokonaisuutena kaikkien maakunnan vastuulle siirtyvien tehtävien osalta. Maakuntien rahoitukseen vaikuttavat kuitenkin keskeisesti myös valinnanvapauslainsäädäntö (esim. yhtiöitettävään toimintaan sisältyvien arvonlisäverojen vaikutus) ja monikanavarahoituksen purkamiseen liittyvät säädökset. Maakuntien rahoituksen riittävyyttä ja rahoitusmallin toimivuutta voidaan arvioida kokonaisuutena vasta, kun kaikki kokonaisuuteen liittyvät lainsäädännöt ovat tiedossa.

Hallituksen esitystä 15/2017 täydentävä esitysluonnos sisältää rahoitusta koskevat ehdotukset seuraaviin maakunnan muihin tehtäviin:

- aluekehittäminen ja rakennerahastotoiminta,
- elinkeinojen edistäminen,
- alueiden käytön ohjaus ja suunnittelu,
- maatalous- ja viljelijätukihallinto,
- maatalous- ja turkistarhayrittäjien lomitukset,
- vesivarojen käyttö ja hoito,
- vesien- ja merenhoito,

- rakentamisen ohjaus,
- kulttuuriympäristön hoito,
- maakunnallisen kulttuurin ja identiteetin edistäminen,
- ympäristötiedon tuottaminen ja jakaminen ja
- maakunnille erikseen lailla säädettävät tehtävät.

Esitysluonnoksen mukaan maakunnan yleiskatteellinen rahoitus on määräytymisperusteistaan riippumatta kokonaisuudessaan maakunnan käytettävissä kaikkien sen lakisääteisten tehtävien hoitamiseen. Yleiskatteisen rahoituksen osalta maakunta saa itse vapaasti päättää rahojen käytöstä riippumatta siitä, minkälaisiin kertoiimiin tai laskentatekijöihin rahoitus perustuu. Toisin sanoen rahoituksen määräytymisperusteet eivät sido rahoituksen käyttöä millään osin.

Keskeisin osa esitysluonnosta on siirtyminen maakunnan muissa kuin sosiaali- ja terveystoimen, pelastustoimen ja ympäristöterveydenhuollon rahoituksesta laskennalliseen yleiskatteiseen rahoitukseen. Mikäli tehtävien ja rahoituksen tasapaino (rahoitusperiaate) ei toteudu esimerkiksi maakunnan muiden tehtävien rahoituksessa, voidaan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien rahoitusta käyttää maakunnan muiden tehtävien rahoittamiseen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus tulisi eriyttää ja turvata maakunnille erillisrahoitettuna tehtävänä määräytymisperusteiden mukaan, koska tulevan maakunnan toiminnasta ja maakunnalle ohjautuvasta valtion rahoituksesta suurin osa, noin 90 % määräytyy soten tarveperusteisesti ja tullaan käyttämään lakisääteisten sote -palveluiden järjestämiseen. Jos maakunnille esitysluonnoksen mukaisesti osoitetaan maakuntien yleiskatteinen rahoitus, jonka jaosta päätetään maakuntatasolla, on vaarana että eri maakunnissa maakuntatason päätöksenteossa osoitetaan sosiaali- ja terveystoimen, pelastustoimen ja ympäristöterveydenhuollon palveluihin huomattavasti vähemmän rahaa kuin määräytymisperusteet osoittavat. Asiakkaan näkökulmasta sosiaali- ja terveystoimen palvelujen saanti ja laatu tulee vaihtelevaan maakunnittain sen mukaan, miten eri maakunnissa päätetään ohjata rahoitusta. Lisäksi sosiaali- ja terveystoimen palvelujen järjestämisen seuranta, kustannusvertailu ja vaikuttavuuden vertailu eri maakuntien välillä vaikeutuu ja eriarvoistuu.

Maire Ahopelto
Kuntayhtymän johtaja